

شیوه‌های ترجیحی و سبک یادگیری دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت و اقتصاد سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران

زهرا سهرابی^۱ / فاطمه کشمیری^۲

چکیده

مقدمه: یکی از عوامل موثر بر فرایند یاددهی - یادگیری اثربخش، شناخت روشی است که فراگیران اطلاعات و تجربیات جدید را در ذهن خود سازماندهی و پردازش می‌کنند. لذا ضروری است ترجیحات یادگیری و سبک ترجیحی دانشجویان به منظور آموزش موثر مورد بررسی قرار گیرد. مطالعه حاضر با هدف تعیین ترجیحات دانشجویان کارشناسی ارشد گروه مدیریت و اقتصاد سلامت انجام شده است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی است که بصورت مقطعی در سال ۱۳۹۲ انجام شد. جامعه پژوهش شامل کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد گروه مدیریت و اقتصاد سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران (۴۲ نفر) بودند که بصورت سرشماری در مطالعه وارد شدند (نرخ پاسخگویی ۸۵٪). ابزار مورد استفاده در مطالعه حاضر پرسشنامه‌ی استاندارد دوازده سوالی کلب است (الفای کرونباخ ۰/۸۲). پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها بر طبق راهنمای کلب با استفاده از آزمون‌های آمار توصیفی - تحلیلی انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد در بین دانشجویان گروه مدیریت و اقتصاد سلامت دو شیوه‌ی ترجیح یادگیری "آزمایشگری فعال" (۲۹٪) و "تفکر انتزاعی" (۲۸٪) در الویت قرار گرفت. سبک غالب یادگیری در بین دانشجویان مدیریت و اقتصاد سلامت "سبک انطباق یابنده" (۵۸٪) تعیین شد. همچنین یافته‌ها ارتباط معنی‌داری بین سبک یادگیری و متغیرهای جمعیت‌شناسی دانشجویان نشان نداد.

نتیجه‌گیری: با توجه به سبک غالب دانشجویان مورد بررسی می‌توان گفت استفاده از روش‌های یادگیری استقرایی، شیوه‌های تعاملی و شبیه‌سازی شده در برنامه آموزشی دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی می‌تواند بستر لازم برای توانمندی در استدلال، تحلیل و مهارت‌های حل مسئله دانشجویان مدیریت و اقتصاد سلامت را فراهم سازد.

کلیدواژه‌ها: سبک یادگیری، شیوه‌ی یادگیری، ترجیح یادگیری، روش تدریس

۱- دکترای تخصصی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
۲- دانشجوی دکترای تخصصی آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)، پست الکترونیک: FKeshmiri1385@Gmail.Com

مقدمه

فردی است. در این سبک نقش مدرس تسهیل کننده و همدل است. افراد با شیوه یادگیری "مفهوم سازی انتزاعی" بر تحلیل منطقی عقاید، عمل کردن بر اساس درک موقعیت و تفکر قیاسی تأکید می‌ورزند و یادگیری از راه تفکر صورت می‌گیرد و شیوه‌های تدریس ترجیحی آنان شامل بررسی نظریه‌ها، مطالعه‌ی انفرادی و ارائه‌ی سازمان یافته‌ی تئوری‌ها را به عنوان نمونه انتخاب می‌کند و مدرس به عنوان انتقال دهنده‌ی اطلاعات در نظر گرفته می‌شود. در سبک یادگیری "آزمایشگری فعال"، یادگیری از طریق عمل کردن برای تأثیر در افراد و رویدادها صورت می‌گیرد. افراد با سبک مذکور تمرین - دریافت بازخورد و فعالیت‌های یادگیری فردی را به عنوان موقعیت یادگیری ترجیح می‌دهند و نقش مدرس، الگوی چگونگی انجام کار است لذا رفتار و خصوصیات مدرس اهمیت زیادی برای فراگیران با این سبک دارد. یادگیرندگانی که دارای سبک یادگیری تأملی هستند، بر اساس مشاهده دقیق پیش از داوری، دیدن امور از زوایای مختلف و جستجو برای کسب معانی امور عمل می‌کنند. در این سبک که یادگیری از راه ادراک صورت می‌گیرد لذا موقعیت‌های یادگیری ترجیح داده شده‌ی افراد با این سبک، استفاده از عناصر بصری، فعال بودن در یافتن راهکار و مشاهده‌ی زوایای مختلف مسئله است. در این سبک مدرس به عنوان راهنما ایفای نقش می‌کند. [۴،۵]

ابعاد مذکور، چهار سبک یادگیری واگرا، جذب کننده، همگرا و انطباق یابنده را تشکیل می‌دهند. سبک همگرا از تلاقی سبک آزمایشگری فعال و مفهوم سازی انتزاعی بهره می‌برند و بواسطه‌ی کاربرد عملی اندیشه‌ها در کارهای تخصصی و تکنولوژیکی موفق هستند. سبک واگرا از ترکیب دو سبک تجربه عینی و مشاهده تاملی ایجاد می‌گردد و به دلیل توانمندی در بررسی موقعیت از زوایای مختلف و قدرت تخیل و احساس در فعالیت‌های هنری موفقیت بیشتری کسب می‌کنند. سبک جذب کننده حاصل

بهبود عملکرد و اثربخشی سیستم آموزشی در نظام‌های دانشگاهی از طریق تأکید بر بهینه سازی و توسعه عوامل درگیر در فرایند یاددهی - یادگیری یکی از راهکارهای مورد توجه است. لذا شناخت عوامل موثر بر یادگیری از الزامات آن بشمار می‌رود. عوامل موثر بر یادگیری را می‌توان به دو طبقه کلی عوامل مربوط به خصوصیات یادگیرنده و عوامل زمینه‌های اجتماعی یادگیری تقسیم بندی نمود. [۱] مهم ترین عامل فردی موثر در یادگیری را می‌توان سبک یادگیری دانست. سبک یادگیری بخشی از مفهوم تفاوت‌های یادگیری است و می‌توان آن را به عنوان روشی که فراگیر اطلاعات و تجربیات تازه را در ذهن خود سازماندهی و پردازش می‌کند، تعریف کرد. در جامع ترین تعریف، کلب سبک یادگیری را "روش‌های سازماندهی مفاهیم، قوانین و اصول در برخورد با موقعیت‌های جدید" تعریف می‌کند. [۲] بنا بر تعریف مطرح شده سبک یادگیری و شناخت آن می‌تواند فراگیران درکسب اهداف تعیین شده و یادگیری اثربخش یاری دهد. به عبارت دیگر شناخت ابعاد یادگیری نقش مهمی در اثربخشی سیستم آموزشی ایفا می‌کند. [۳] امروزه الگوهای متنوعی جهت تعیین سبک یادگیری در سیستم‌های آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد که "سبک یادگیری کلب" یکی از پرکاربردترین الگوها است. در این الگو یک چرخه چهار مرحله‌ای از ترجیحات یادگیری تصور شده است که شامل "تجربه عینی فوری"، "مشاهده تاملی"، "مفهوم سازی انتزاعی"، "آزمایشگری فعال" می‌باشد. یادگیرنده‌ای که سبک یادگیری "تجربه عینی" دارد، از تجارب خاص می‌آموزد، با دیگران ارتباط برقرار می‌کند و به احساس خود و افراد دیگر حساس است. این افراد یادگیری از راه تجارب خاص و از راه شهود را ترجیح می‌دهند. این سبک یادگیری در محیط غیررسمی موثرتر است. موقعیت یادگیری ترجیحی در این سبک یادگیری ایفای نقش، بازی، کسب تجارب تازه و مشاوره‌ی

بستر آموزشی در گروه مدیریت و اقتصاد از طریق تطابق شیوه‌های آموزش با سبک یادگیری و شیوه‌های ترجیحی دانشجویان مفید واقع گردد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی است که به صورت مقطعی در سال ۹۲ انجام شد. جامعه پژوهش کلیه دانشجویان گروه مدیریت و اقتصاد شامل مدیریت بهداشت و درمان، اقتصاد سلامت در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی ایران بودند که به صورت سرشماری در مطالعه وارد شدند. در این مطالعه ۴۲ پرسشنامه توزیع و ۳۶ پرسشنامه جمع‌آوری شد. (نرخ پاسخگویی ۸۵٪) ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای مشتمل بر سه بخش بود که بخش اول شامل توضیحات کافی در مورد هدف انجام طرح، راهنمای تکمیل پرسشنامه بخش دوم در مورد اطلاعات دموگرافیک دانشجویان و بخش سوم شامل پرسشنامه استاندارد کلب بود. روایی و پایایی این پرسشنامه قبلاً توسط کلب و سایر محققان در خارج کشور بررسی و مورد تأیید قرار گرفته است. [۹] در ایران در پژوهش والی زاده نیز روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفت (الفای کرونباخ مدها و محورها از ۰/۷۰ تا ۰/۹۰). [۱۰، ۹] در مطالعه‌ی حاضر مجدد روایی آن توسط متخصصین آموزش پزشکی تأیید و پایایی آن بررسی شد (الفای کرونباخ ۰/۸۲). این پرسشنامه شامل ۱۲ سؤال است که فرد پاسخ‌دهنده باید در مقابل گزینه‌ها به ترتیب ترجیح فرد عدد ۴ تا ۱ را به هرگزینه اختصاص دهند. هر گزینه نمایانگر یکی از چهار روش اصلی یادگیری شامل تجربه مشخص، مشاهده تأملی، مفهوم‌سازی انتزاعی و آزمایشگری فعال می‌باشد. داده‌ها بر اساس راهنمای پرسشنامه کلب آنالیز و در نهایت جهت تعیین فراوانی شیوه‌های ترجیحی و سبک یادگیری دانشجویان از آمار توصیفی (توزیع فراوانی، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی) و آمار تحلیلی (χ^2) جهت بررسی رابطه معنی‌دار بین سبک یادگیری دانشجویان و اطلاعات

ترکیب مشاهده‌تاملی و مفهوم‌سازی انتزاعی است و به علت توانمندی در درک و سازماندهی اطلاعات در مسائل علمی و اطلاعاتی موفق هستند. سبک انطباقی از تلاقی دو سبک تجربه‌عینی و آزمایشگری فعال ایجاد شده است و بواسطه‌ی توانمندی افراد در سازگاری و انطباق با موقعیت‌های جدید در فعالیت‌های مدیریتی و موقعیت‌های چالشی موفق عمل می‌کنند. [۵]

مطالعات انجام شده در رابطه با سبک یادگیری در دانشگاه‌های علوم پزشکی موید تنوع سبک یادگیری و ترجیحات یادگیری در بین دانشجویان است. [۶، ۹] بنابراین لازمست تا مدیران آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی باتوجه به ویژگی‌های رشته‌های موجود بستر مناسبی را جهت یادگیری اثربخش فراهم کنند. یکی از مقاطع مورد تأکید در تربیت نیروی تخصصی مقطع کارشناسی ارشد است که با وجود کوتاه بودن دوره آموزشی مذکور (۵ نیمسال) ضروریست تا مدیران آموزشی با ایجاد زمینه‌های آموزشی مناسب نقش مطلوبی در توسعه توانمندی‌های دانشجویان ایفا نمایند و زمینه‌ی آمادگی فعالیت دانشجویان در سیستم سلامت فراهم کنند. مدیران آموزشی در رشته مدیریت و اقتصاد سلامت تلاش کرده‌اند دانشجویان با تلفیق دروس تئوری در زمینه‌های مدیریتی و اقتصادی با مبانی کاربردی آن در سیستم سلامت آشنا شده و نقش موثری در بهبود اثربخشی سیستم سلامت ایفا نمایند. بنابراین لازم است تا بستر یادگیری کاربردی مبتنی بر تئوری در برنامه‌های آموزشی مقاطع تحصیلات تکمیلی فراهم گردد تا دانشجویان علاوه بر یادگیری مبانی تئوری، توانمندی لازم برای تحقق تئوری به عمل را کسب نمایند. این امر مستلزم شناخت سبک یادگیری دانشجویان و نیز تطابق با ویژگی‌های رشته‌های مورد بررسی و نیازهای شغلی آینده و نیازهای جامعه است. لذا مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین ترجیحات و سبک یادگیری دانشجویان مدیریت و اقتصاد سلامت انجام شده است. نتایج مطالعه‌ی حاضر می‌تواند در بهبود

دموگرافیک آنها توسط نرم‌افزار SPSS انجام شد. (سطح معنی داری $p \leq 0.05$)

یافته‌ها

نتایج مطالعه حاضر نشان داد شیوه‌های ترجیح یادگیری غالب در بین دانشجویان گروه مدیریت و اقتصاد سلامت به ترتیب "انجام دادن" (۲۹/۴۳٪) و "فکر کردن" (۲۸/۱۱٪)، تماشا کردن (۲۳/۴۸٪) و احساس کردن (۱۸/۹۷٪) است. (نمودار ۱)

سبک غالب یادگیری در بین دانشجویان مدیریت بهداشت و درمان به ترتیب "سبک انطباق یابنده" (۶۳/۶۳٪)، "جذب‌کننده" (۱۸/۱۸٪)، "همگرا" (۱۳/۶۳٪) و "واگرا" (۴/۵۴٪) تعیین شد. سبک یادگیری دانشجویان اقتصاد سلامت به ترتیب "انطباق یابنده" (۵۰٪)، "جذب‌کننده" (۲۸/۵۷٪) و "واگرا" (۱۴/۲۸) و "همگرا" (۷/۱۴٪) تعیین شد. (جدول ۱)

نتایج نشان داد رابطه معناداری بین رشته تحصیلی و جنس و شیوهی ترجیح یادگیری در بین دانشجویان مورد مطالعه وجود نداشت. همچنین رابطه معناداری بین رشته تحصیلی و جنس و سبک یادگیری در بین دانشجویان مورد مطالعه مشاهده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری

باتوجه به اینکه رسالت دوره کارشناسی‌ارشد تربیت نیروی تخصصی در امور مدیریت و اقتصاد سلامت است لازم است تا سیستم آموزشی زمینه لازم جهت رشد و توسعه توانمندی‌های دانشجویان را فراهم آورد. یکی از نکات مورد توجه در سیستم آموزشی توجه به ترجیحات یادگیری دانشجویان و سبک یادگیری آنها است که می‌تواند مهارت‌های دانشجویان را در دوره کارشناسی‌ارشد توسعه دهد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد "آزمایشگری فعال" و "تفکر انتزاعی" دو شیوهی ترجیح یادگیری دانشجویان در گروه مدیریت و اقتصاد بود که باتوجه به اهداف دوره کارشناسی‌ارشد تفسیرپذیر است. "آزمایشگری فعال" غالب‌ترین ترجیح دانشجویان مدیریت و اقتصاد

تعیین شد. این افراد ترجیح می‌دهند تا در موقعیت‌های مانند بحث در گروه‌های کوچک، تمرین و دریافت بازخورد یاد بگیرند. شیوه‌های یادگیری استقرایی از جمله کاوشگری، یادگیری مبتنی بر پروژه، یادگیری مسئله محور، یادگیری اکتشافی از شیوه‌های مورد توجه در دانشجویان با ترجیح "آزمایشگری فعال" است. در شیوه‌های آموزشی مذکور با بررسی کاربرد مسایل مطرح شده، دانشجویان با تفسیر مجموعه‌ای از مشاهدات یا داده‌های آزمایشی، تحلیل یک مطالعه‌ی موردی و مسایل جهان واقعی آشنا می‌شوند. لذا در شیوهی تدریس ذکر شده تلاش می‌شود علاوه بر تحلیل داده‌ها و حل مسائل، بر دانستن حقایق و جنبه‌های انگیزشی آموزش نیز تاکید می‌شود. [۱۱، ۱۰]

بنابراین لازم است مدیران گروه مدیریت و اقتصاد آموزش مبتنی بر عملکرد در محیط‌های واقعی و شبیه‌سازی شده و نیز شیوه‌های تدریس مبتنی بر یادگیری استقرایی را در برنامه آموزشی لحاظ کنند. همچنین بحث در گروه‌های کوچک از دیگر شیوه‌های مطلوب برای این دسته از فراگیران است. بحث در گروه‌های کوچک بستر مناسبی را برای هم‌اندیشی و کار تیمی فراهم می‌کند. بهره‌گیری از بحث گروهی برای شناخت مسائل ویژه و پیچیده برای گروه مخاطبان و شناخت دیدگاه‌های مختلف افراد در درون یک گروه موثر است و یادگیری از طریق گروه‌های کوچک راهبردی سودمند برای یادگیری‌های بین حرفه‌ای است و چون محور آموزش در این شیوه مبتنی بر بحث و مناظره است موجب می‌شود عوامل تعاملاتی درون این شیوه یادگیری، تاثیر مطلوبی بر علائق، یادگیری و رضایت دانشجویان بگذارد که این مهم می‌تواند یادگیری اثربخش و کاربردی را برای دانشجویان فراهم سازد. [۱۵، ۱۲]

از دیگر روش‌های مطلوب برای یادگیری در ترجیح "آزمایشگری فعال" انجام پروژه، تمرین و دریافت بازخورد در مسایل مدیریتی و اقتصادی در نظام سلامت است که به دانشجویان کمک می‌کند تا ضمن توسعه مهارت‌های عملکردی خود با چالش‌های پیش‌رو در

این شیوه با ایجاد ارتباط میان مفاهیم علمی و تجارب واقعی فراگیران در زندگی، درک و یادگیری آنها افزایش می‌یابد و یکی از راهکارهای ایجاد خلاقیت و نوآوری در فراگیران نیز محسوب می‌شود. هدف از چنین آموزشی، کسب مهارت و توانمندی است. [۱۱، ۱۲] بنابراین استفاده از شیوه تدریس مبتنی بر قیاس، انجام پروژه و آموزش مبتنی بر سناریو می‌تواند دانشجویان را در وظایف متصور برای رشته اقتصاد سلامت توانمند سازد.

نتایج نشان داد دو سبک یادگیری غالب در بین دانشجویان سبک "انطباق یابنده" و "سبک جذب کننده" بوده است. دو سبک مذکور در بین دانشجویان رشته مدیریت بهداشت و درمان و اقتصاد سلامت مشابه بوده است. در "سبک انطباق یابنده" بواسطه‌ی توانمندی افراد در سازگاری و انطباق با موقعیت‌های جدید در فعالیتهای مدیریتی و موقعیت‌های چالشی موفق عمل می‌کنند. [۵] فراگیرندگانی که سبک یادگیری آنها انطباق یابنده است، از طریق تجربه کردن و انجام دادن می‌آموزند. بیشترین توانایی این گروه، کارکردن با اشیاء و کسب تجربیات جدید در حین انجام فعالیت می‌باشد. این افراد از اجرای طرح‌ها و درگیر کردن خود با تجارب تازه و چالشی لذت می‌برند. روش تدریس ترجیحی برای "انطباق یابنده" ایفای نقش و شبیه‌سازی رایانه‌ای می‌باشد که از طریق تجربه کردن و انجام دادن می‌آموزند. [۲] ترجیح "سبک انطباق دهنده" با وظایف دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی قابل تفسیر است. در این مقطع تاکید بر درگیرکردن دانشجو با مسائل چالشی و کسب تجربیات جدید و کاربرد آموخته‌های تئوریک و حل مسئله است که با سبک غالب دانشجویان مورد بررسی نیز سازگار است. نکته شایان توجه در روش تدریس دانشجویان کارشناسی‌ارشد مدیریت و اقتصاد سلامت، تاکید بر روش‌های شبیه‌سازی محیط واقعی و ایفای نقش است. هدف روش‌های تدریس ذکر شده، مواجهه فراگیران با موقعیت‌های کاری و مشکلات پیش روی مدیران و مشاوران اقتصادی را فراهم می‌کند که به آماده‌سازی

اجرای نقش مدیریتی خود آشنا شود. همچنین ایجاد سیستم بازخورد موجب یادگیری عمیق و بهبود عملکرد دانشجویان می‌گردد. در مطالعه‌ای که پوررضا در رابطه با سبک یادگیری دانشجویان مدیریت خدمات بهداشتی درمانی با استفاده از الگوی وارک انجام داد نیز پیشنهاد داد، باتوجه به ترجیح دانشجویان به الگوی چندوجهی یادگیری، ضروریست مدرسان این رشته به هنگام تدریس از شیوه‌های یادگیری فعال مانند بحث در کلاس، ایفای نقش، شبیه‌سازی استفاده نمایند. نتایج مطالعه‌ی حاضر با مطالعه‌ی پوررضا هم‌خوان است و کاربرد شیوه‌های فعال یاددهی - یادگیری مورد تاکید قرار گرفته است. [۱۶]

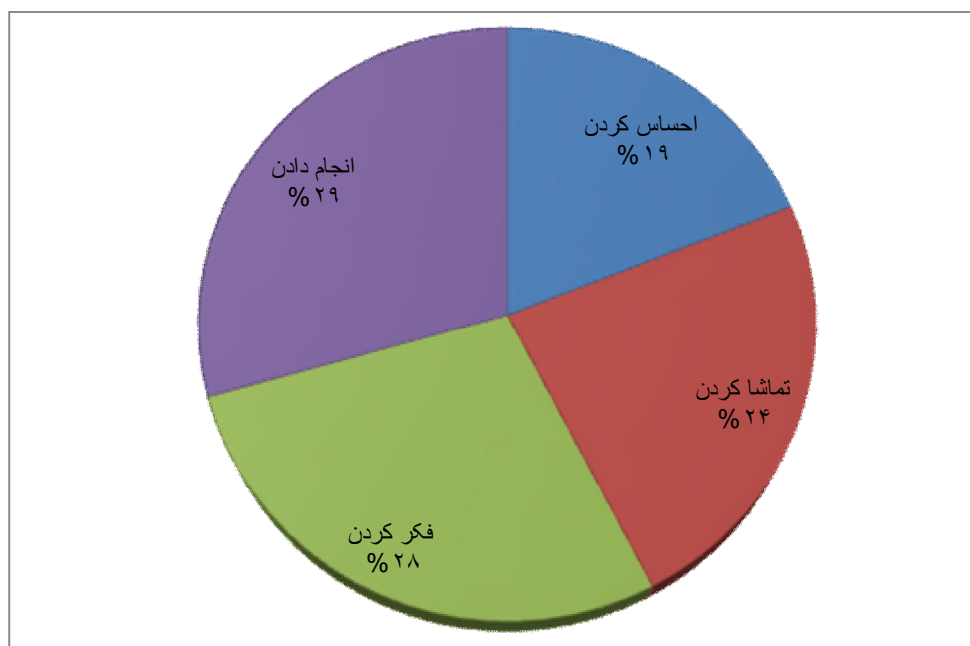
ترجیح دوم دانشجویان مورد مطالعه "تفکر انتزاعی" تعیین شد. در این ترجیح بر تحلیل منطقی عقاید، عمل کردن بر اساس درک موقعیت و تفکر قیاسی تاکید می‌ورزد. این سبک یادگیری از راه تفکر صورت می‌گیرد و بررسی نظریه‌ها؛ مطالعه‌ی انفرادی و ارائه‌ی سازمان‌یافته‌ی تئوری‌ها را به عنوان شیوه‌های تدریس ترجیحی انتخاب می‌کند. افراد با ترجیح "تفکر انتزاعی" می‌توانند بر اساس سناریوهای شبیه‌سازی شده توانمندی کاربرد تئوری‌ها و مباحث نظری مدیریت دانشجویان را توسعه دهند. یکی از چالش‌های اساسی در آموزش رشته مدیریت بهداشت و درمان شکاف بین تئوری و عمل است. مدیران آموزشی در گروه مذکور می‌توانند با ایجاد محیط شبیه‌سازی شده و آموزش مبتنی بر سناریو، دانشجویان را در زمینه‌ی کاربردی کردن مباحث تئوری یاری دهند. تفکر قیاسی از دیگر متد آموزشی مورد توجه در ترجیح "تفکر انتزاعی" است. در این شیوه آموزشی تلاش می‌شود تا با بررسی همه جانبه مسایل، توانمندی دانشجویان را در حل مسایل بهبود بخشند. در رابطه با دانشجویان اقتصاد سلامت و ویژگی‌های رشته مذکور لازم است تا دانشجویان با تئوری‌های اقتصاد و مدیریت آن، الگوهای اقتصادی و ابزارهای تحلیل آن و تفسیر نتایج حاصل از تحلیل آشنا شوند. تدریس مبتنی بر قیاس از شیوه‌های مورد توجه در این ترجیح یادگیری است. در

مسائل را موقعیت‌های کاری برای آنان وجود دارد، قابل تفسیر است. [۲۰] در مطالعه حاضر دانشجویان تحصیلات تکمیلی "سبک انطباق یابنده" را به عنوان سبک غالب انتخاب کردند. که این امر می‌تواند ناشی از تفاوت در رشته، نحوه کارآموزی متفاوت و نیز تفاوت در روش تدریس باشد. همچنین باتوجه به حساسیت وظایف مدیران و اقتصاددانان امکان تجربه جایگاه آنان در کارآموزی میسر نیست بنابراین لازم است تا با ایجاد محیط‌های شبیه‌سازی شده این امکان فراهم گردد.

نتایج نشان داد بین متغیرهای دموگرافیک و سبک یادگیری دانشجویان مورد مطالعه رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشت. مطالعات داخل کشور از جمله در رشته‌های مختلف از جمله پزشکی و پرستاری و مامائی، داروسازی موید این مطب است که بین سبک یادگیری دانشجویان مورد مطالعه با سن و جنس ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشته است. [۶،۹] این نتایج منحصر به مطالعات داخلی نبوده است و مطالعات دیکاس و پی‌یان نیز عدم ارتباط آماری معنی‌دار بین سبک یادگیری دانشجویان با سن و جنس آنها را تایید کرده‌اند. [۲۲،۲۱] در مجموع، بر اساس نتایج مطالعه حاضر می‌توان گفت استفاده از روش‌های یادگیری استقرایی، شیوه‌های تعاملی و محیط‌های شبیه‌سازی شده می‌تواند توانمندی‌های تخصصی دانشجویان مدیریت و اقتصاد را توسعه دهد و جهت ایفای نقش در سیستم سلامت کشور آماده سازد. لذا ضروریست مدیران آموزشی امکانات و بسترهای لازم برای اجرای روش‌های مذکور مانند تدوین برنامه‌های آموزشی مبتنی بر روش‌های تعاملی و شبیه‌سازی شده، فراهم کردن امکانات فیزیکی و منابع انسانی و مهم‌تر از این همه برگزاری دوره‌های توانمندسازی اساتید و اعضای هیئت علمی به منظور رشد توانایی‌های آنان در زمینه آموزش تعاملی، آموزش مبتنی بر سناریو و در محیط شبیه‌سازی شده را در الویت‌های آموزشی گروه مدیریت و اقتصاد سلامت قرار دهند.

دانشجویان جهت ایفای نقش در محیط کار آینده کمک می‌کند. استفاده از شیوه‌های یادگیری مبتنی بر شبیه‌سازی و ایفای نقش در مطالعه پوررضا نیز تاکید شده است که مشابه نتایج مطالعه وی با مطالعه حاضر است. [۱۶] "سبک انطباق یابنده" در مطالعه‌ی انجام شده در بین دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نیز تعیین شد. [۱۸] که مشابه نتایج مطالعه حاضر است.

دومین اولویت دانشجویان مورد مطالعه "سبک جذب کننده" بود. افراد با "سبک جذب کننده" در درک و سازماندهی اطلاعات در مسائل علمی و اطلاعاتی توانمند هستند. [۵] باتوجه به ویژگی‌های سبک جذب کننده، دانشجویان با سبک مذکور توانمندی سازماندهی حجم بالای اطلاعات و تئوری‌هایی که سنگ بنای اصلی علوم مدیریت است، دارند. روش تدریس ترجیحی در سبک جذب‌کننده، سخنرانی و مطالب خودآموز می‌باشد. استفاده از شیوه‌های ارائه اطلاعات تئوریک توسط مدرس مانند سخنرانی و همچنین زمینه‌سازی جهت خودآموزی برای دانشجویان می‌تواند به مدیران و مدرسین گروه مدیریت و اقتصاد سلامت جهت یادگیری بهتر دانشجویان کمک موثری نماید. [۲] در مطالعه‌ی سیف در دانشگاه تهران در رابطه با بررسی سبک دانشجویان در سه مقطع در رشته‌های پزشکی، فنی مهندسی و علوم انسانی نشان داد سبک دانشجویان در مقطع کارشناسی انطباق یابنده، کارشناسی ارشد سبک همگرا و دانشجویان دکترای تخصصی دارای سبک جذب کننده بوده‌اند. [۱۹] باتوجه به تفاوت در بین دروس و نیز شیوه‌های تدریس رشته‌های مختلف تفاوت نتایج مطالعه‌ی وی با نتایج مطالعه حاضر تفسیرپذیر است. در مطالعه‌ی که در دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شده بود در سبک یادگیری دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد بیش‌ترین فراوانی مربوط به سبک یادگیری همگرا بود که نتایج مطالعه‌ی وی باتوجه به ویژگی‌های رشته پرستاری و اینکه امکان کاربرد عملی اندیشه‌ها، یافتن راه حل برای

نمودار شماره ۱. شیوه‌های ترجیحی دانشجویان کارشناسی‌ارشد علوم مدیریت و اقتصاد دانشگاه علوم پزشکی تهران

جدول ۱ - سبک یادگیری دانشجویان علوم مدیریت و اقتصاد دانشگاه علوم پزشکی تهران

اقتصاد سلامت		مدیریت بهداشت و درمان		سبک یادگیری
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۷/۱۴	۱	۱۳/۶۳	۳	همگرا
۲۸/۵۷	۴	۱۸/۱۸	۴	جذب کننده
۵۰	۷	۶۳/۶۳	۱۴	انطباق یابنده
۱۴/۲۸	۲	۴/۵۴	۱	واگرا
۱۰۰%	۱۴	۱۰۰%	۲۲	مجموع

Reference:

- 1- Shariatmadari A. Training psychology, Tehran: Amir Kabir; 1989: 315. [Book in Persian]
- 2- Kolb A, Kolb D. The learning style inventory-version 3.1 technical specifications, Experience based learning system. 2005: p. 18-20.
- 3- Salehi S, et al. Determination of relation between learning styles and preferable educational methods of nurse students of Isfahan University of Medical Sciences, IJMS 2000; 1(1): 41-46. [Article in Persian]
- 4- Seif A. Training psychology, Tehran, Agah; 2001: 171-82. [Book in Persian]
- 5- Hosseini L, Seif A. Learning style's students with regard to sex, sections and educational methods, Seasonal of Research and Programming at High Education 2001; 19: 93-114. [Article in Persian]
- 6- Pooladi A, Rezaee B, Abedi M, Molanaee A. The study of learning styles in different semesters medical students in basis of Kolb theory in Kordestan Medical Sciences University in 2006. Abstract of 8th National Congress on Medical Education, Kerman University of Medical Sciences; 2007: 51-2. [Article in Persian]
- 7- Valizadeh L, Fathi azar S, Zamanzadeh V. Nursing and Midwifery Students' Learning Styles in Tabriz Medical University Iranian Journal of Medical Education; 2006: 6(3): 136-139. [Article in Persian]
- 8- Sarchami R, Hoseini M. Nursing students learning style in Qazvin Medical Sciences University & correlation with their achievement. Journal of Qazvin University of Medical Sciences; 2004: 8(1): 64-7. [Article in Persian]
- 9- Hoseini M, Azizi F, Khanzadeh A. Learning styles of medical students based on Kolb Theory in Qazvin Medical Sciences in 2008. Abstract of 6th National Congress of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences; 2003: 4-7. [Article in Persian]
- 10- Prince M J, Felder R M, Inductive teaching and learning Methods: Definitions Comparisons, and research bases Journal of Engineering Education; 2006, 2: 123.
- 11- Ashrafi S, Jahanseir K. The Impact of Inductive and Analogical Teaching Methods on Students' Mathematic Scores in Islamic Azad University of Maragheh; 2011: (81, 2), 62-71. [Article in Persian]
- 12- Light G, Cox R. Learning and teaching in higher education, London: Paul Chapman; 2002: 207.
- 13- Curran V, et al. student satisfaction and perceptions of small group in case-based inter professional learning, Med Teach; 2008: 30(4): 431-3.
- 14- Mahram M, Mahram B, Mousavinasab S N. Comparison between the Effect of Teaching through Student-Based Group Discussion and Lecture on Learning in Medical Students Strides in Development of Medical Education; 2008: 5(2): 71-79. [Article in Persian]
- 15- Malakouti M. Teaching in small groups (Group discussion) Education Strategies in Medical Education; 2008: 4(2): 183-187. [Article in Persian]
- 16- Hamouzadeh, P, et al, Learning styles of health services management students at Tehran University of medical sciences, Hospital; 2011: 10(4): 1-8. [Article in Persian]
- 17- Mirzaei R A, Hatami J, Taghizadeh Borujeni S. Comparing the traditional method of teaching and learning in deductive abstract concepts in chemistry .Journal of Education; 2009: 101: 111-128. [Article in Persian]
- 18- Safavi M, Shooshtari Sh, Mahmoodi M. Yarmohammadian M. Self-directed Learning Readiness and Learning Styles among Nursing Students of Isfahan University of Medical Sciences Iranian Journal of Medical Education; 2010: 10(1): 27-35. [Article in Persian]
- 19- Lorgani M, Seif A. Comparison of learning style of students with regard to sex, course and term, Research and

- Planning in Higher Education; 2000: 19: 93-113. [Article in Persian]
- 20- Abbs zadegan A, Jamshidi N, NAjafi Kelyani M. Comparison of nursing learning styles in Kerman Raze Nursing Faculty 2007 Strides in Development of Medical Education; 2012: 8(2): 195-9. [Article in Persian]
- 21- DeCoux V. Kolb is learning style inventory: A review of its applications in nursing research, J Nurse Educe; 1990: 29(5): 202-7.
- 22- Piane G, Rydman R, Rubens A. Learning style preferences of public health students, J Med Cyst 1996; 20(6): p. 377-84